

sware stem het kerkgezag. Dit goed te doen
zoo als hij, was trouwens geen lichte taak. Want
een orgel was er toen in de kerk niet, en de
boeren en de boerinnen zongen slecht, ja lieten
geregelde den goeden koster den eersten regel
van het opgegeven vers alleen zingen. Eerst bij
den tweeden zongen allen mee. Wanneer de voor-
zanger het 't makkelijk had, durf ik niet
beslissen.

Maar de koster deed nog meer dan ik al
genoemd heb.

Er waren in de verschillende buurtschappen
drie scholen, elk met één onderwijzer. Als nu
van de naast bijgelegen school de meester onge-
steld was — wat nog al eens gebeurde — dan
kon de koster hem kostelijk vervangen, zelfs
voor dagen achtereen, zonder dat de school er
onder leed. Had iemand een brief te schrijven
en verstond hij die knist niet, de koster was
gerekend hem te helpen. Menigen in dien tijd
kon zelfs niet lezen. Ook suik een vond bij
onsen vriend raad en daad. Daarbij had hij in
zijn woning een kleine werkplaats, waar aller-
lei kleine karretjes konden vericht worden.
Menig gebroeken meniel of stuk huishoud-
zaak daar geheld. Ik herinner mij nog hoe eens
toen mijn koffer beschadigd was onze koster
het verwrongen slot heel netjes weer in orde
wist te brengen.

Het sou er inderdaad op het dorp slecht
uitzien hebben als die koster er niet geweest
was. Zijn bekwaamheid wou heel wat tijd,
moete en geld uit, te meer wij hij zich niet
duur liet betalen. Toch was het niet louter voor
zijn genoegen dat hij zoo veelier vakke
beoefende. Maar het kosterchap alleen bracht
slechts een goede vijftig gulden in het jaar op,
en daar kon zelfs in dien goedkoopsten tijd een
man met zijn gezin niet van leven. Ook nu nog
moeten zijn vrouw en kinderen heel wat werken
in den moestuin, sou het gezin behoorlijk bestaan.

Aan water was in die strek dikwijls gebrek,
waarbij nog kwam dat vele geringe wouingen
geen waterput hadden. Er was echter voor
zulken een groote, algemeene put, die de fontein
genoemd werd, en door oude zware boom-
en omringd. Wie wilde kon zich daar voorsien,
en menigen kwam daartoe soms een half uur
ver. Bij dien put ontmoette men vaak elkander
en zoo was de plek in den loop des tijds de
versamelpaats geworden waar de dorpelingen,
ook de niet-dorstigen, elkaar ontmoetten en
spraken, meestal op Zaterdagavond.

Overigens zagen de menschen elkaar niet
veel anders dan des Zondags in de kerk, waar
zij trouw heengingen, of bij plechtige gelegeheden,
zoals bruiloften en begravenissen. Maar
men kende elkaar en meestal ook leders om-
standigheden van nabij. Viel er iets nieuws of
blijzonders voor, wat echter zeldzaam was, dan
werd het al spoedig alom verberd.

Wie in den zomer ons dorpie bezocht, kon
er prachtige wandelingen doen. Er waren groote;
uitgestrekte bosschen van dennen, elken en beuken,
moof begroefde heuvels met heerlijke verge-
zichten over de bruine hei of de groene weide.
Ook was het hier, gelijk nog, een zeer gezonde
streek. Maar men moest een goed wandelaar
zijn om hier te genieten. Over rijwelen dacht
toen nog niemand, en voor rijtuigen deugden de
wegen meestal niet. Des avonds was het, tensij
op lichte zomeravonden, voor vreemdelingen
niet geraden uit te gaan. Ze liepen alle kans te
verdwalen. Aanwijzingen voor de wegen, zooals
er nu zijn, ontbraken toen geheel. Van lan-
taarns was geen sprake.

Maar was het hier des 's avonds of 's nachts
niet heel onveilig, denkt ge misschien. Toch was
dat niet zoo. We hadden hier voor vier buurts-
chappen maar één veldwachter, en die kon
zijn werk nog best af. Veel droeg daartoe
ook bij, dat hier in den naasten omrick geen
kroeg of dergelijke was. Want in zulke huizen
ontstaan zoo vaak de twisten en vechtpar-
tijen, waar de veldwachter aan te pas komt.
Niet dat alle dorpelingen een afschuw hadden
van sterken drank of „afschijffers“ waren, ge-
lijk men dat later noemde. Maar „de gelegeheden
maakt den dief“. Nu er geen herberg
was, kon men er niet heengaan. Wie dat wilde
moest wel een uur loopen. Er werd echter
toch wel in huis gedronken, maar dat verstoorte
de rust, althans daarbuiten, niet.

HOOGENBIJK.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Geesteren en Gelselaar, G. H. de
Jonge, te Scharnegoutum. — Kapelle-Bierlinghe,
A. J. den Boer, te Grijpaker (Gr.). — Houwerzijl
(Gr.), E. C. v. d. Laan, te Driesum. — Rottevalle,
F. W. Geerds, te Oldekerk. — Voorthuizen, L. J.
C. Kreij, te Hulsum bij Leeuwarden.
BEDANKT: Langerak, J. Meijer, te Bierum (Gr.).

Berkeel en Rodenrij. Zondag 11 was het voor
de gemeente des Heeren alhier een feestdag.
Na een vacature van bijna een half jaar mocht
ze weder vervuld zien de belofte „Uwe oogen rullen
uwen leeraar sien.“

In den morgendienst werd haar beroepen predi-
kant Ds. D. Fleurke, overgekomen van Ter Aar,
tot zijn dienstwerk ingeleid door Ds. Warmenhoven
van Aarlanderveen naar aanleiding van Micha 7:
14, die deze taak tegevoelge van de ongesteldheid
den consulat Ds. Nieborg te Bleiswijk, wel-
willend op zich had genomen.

In den avonddienst verbond Ds. Fleurke zich aan
de gemeente, met een aangrijpende prediking over
1 Cor. 2:9 en 10, in het bijzonder er op wijzende,
dat het de roeping van den dienaar des Woords
is, de openbaring Gods voor de Gemeente te ver-
toelen, naar de eischen van den tegenwoordigen
tijd.

Na de gebruikelijke toespraken werden bevestig-
ing, afgevaardigden van de verschillende Zusterkerken,
Kerkeraad, catechisanten en de gemeente toe-
gesproken, waarna Ds. Warmenhoven namens den
Kerkeraad nog het woord richtte tot Ds. Fleurke,
en de gemeente staande zong de zegenbede uit
Ps. 134:3.

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Meerssen, A. Stehouwer, te
Maasbracht. — Oude-Niedorp en Veenhuizen, K.
Nobel, te Geerttruidenberg. — Jaarsveld (toez.), J.
Kraaij, te Hasselt. — Meppel en Giethoorn (toez.),
P. W. Feeken Jr., te Emst. — Duenra, B. ter Haar
Romeny Ht., cand. te Utrecht. — Groot-Schermer,
W. van Dooren, te Roosendaal. — Eijsden (L.),
J. ten Over, te Blijsterswijk (L.). — Oude en Nij-
borne (Fr.) (toez.), B. J. Kanis, te Midwilde en
de Leek (Gr.). — Drieahuizen en Zuid-Schermer,
J. L. Adriani, cand. te Wester-Blokker. — Benning-
broek, D. Mulder, te Herwen en Aerdt.
AANGENOMEN: Weter (Geld), H. A. de Geus,
te Wilnis. — Bovenamste, A. J. Burger, cand. en
hulpred. te Delfhaven. — Sybrandaburen ca.
(toez.), Dr. W. Swart, te Purmer. — Meerssen, A.
Stehouwer, te Maasbracht. — Zuid-Scharwoude
(N.H.), J. A. R. Terlet, cand. te Leiden. — Kantens,
L. Meeth, te Sappemeer. — Wognum (toez.), J.
Groenewold, te Scherpenzeel.

BEDANKT: Ouderkerk a/d. Amstel, G. van Dijk
Am., te Spannum en Edens. — Oosterland, J. L.
Adriani, cand. te Westerblokker. — Hoogmade,
Th. L. Huijens, cand. te Roosendaal (N.H.). —
Boxtel, G. C. C. Geljkes, te Zoelmond.

Geabonneerden op DE HERAUT wordt
beleefd verzocht, de abonnementsgelden over
het kwartaal, geindigd 30 Sept., ten
bedrage van f 1.20, per postwissel over te
maken, zooeken men gelieve te adreessen aan
De Administratie van „De Heraut“,
Amsterdam.

De abonnementsprijs van De Heraut is
f 1.20 per kwartaal.

Na ontvangst van den postwissel wordt
den afzender daarvan bericht gezonden.

DE ADMINISTRATIE.

Amsterdam, Oct. 1913

Advertentien.

GETROUWD:
Dr. JOHANNES CHRISTIAAN BREEN,
Weduwaar van ANNA DIDERICA WEISZ,
EN
ELISABETH NEIJENS.
Amsterdam, 2 October 1913.

De Heer en Mevrouw BREEN-NEIJENS
zeggen, ook namens hunne familie, hartelijk
dank voor alle bewijzen van belangstelling bij
hun huwelijk betoond.

Heden is in den Heere ontslapen mijn
innig geliefde zorgzame Moeder, Mr. de
Weduwe

G. VAN TRICHT

geb. BRIXJ,

in den ouderdom van 93 jaar en 8 maanden.
E. E. VAN TRICHT.

Utrecht, 25 September 1913.

Loefbergmakerstraat 7.

Heden ontsiep zacht en kalm, in de
Hoop des Eeuwigen Levens, onze innig
geliefde Echigenoot en zorgvolle Vader,
Behuwd- en Grootvader, de Heer

ABRAHAM VINGERLING,

in leven lid der Prov. Staten

van Zuid-Holland,

in den ouderdom van ruim 57 jaar.

Wed. K. VINGERLING—

HAZEBROEK.

M. PIETS—VINGERLING.

W. A. PIETS.

P. A. VINGERLING.

G. VINGERLING—

HAAR.

M. JONKHEID—

VINGERLING.

K. JONKHEID.

S. VINGERLING.

P. J. W. VINGERLING—

HOOGENBOOM.

A. VINGERLING.

K. L. HOOGENBOOM—

VINGERLING.

C. P. HOOGENBOOM.

A. VINGERLING.

AA. AA. VINGERLING.

C. VINGERLING.

en Kleinkinderen.

Gouda, 28 September 1913.

Beroeken van rouwbeklag kunnen niet
worden ingewacht.

L. G. WEISZ & Co.,
Commissionairs in Effecten,
WESTERMARKT No. 21
AMSTERDAM.

Heden verscheen bij J. H. KOK te KAMPEN:
DE TWEEDE DRUK

VAN
HET HUWELIJK

GENEESKUNDIGE WENKEN VOOR
GEHUWDE EN VERLOOFDE

DOOR
A. DUPONT,

Geneesheer-Directeur van „Losenoords te Ermelo,
PRIJS f 1.90 — GEB. f 2.40

Door de gansche Christelijke
pers ten zeerste aanbevolen.

Ieder gevoelt, hoe moeilijk het zijn moet om
over sexuele onderwerpen zó te schrijven, dat
de goede toon wordt aangehouden. Er moet
eenerzijds tegen worden gewaakt, dat het
schamtegevoel niet wordt gekwetst en ander-
zijds, dat er geen sluimerende passie's worden
gewekt. Deze beide klappen zijn in dit boek op
gelukkige manier ontzeild. Toch worden de
dingen bij hun naam genoemd. En heel het
beloof ademt een Christelijke geest.

ZUIDER KERKBOEK.

Er spreekt een bedachtzame, hiesche, reine,
verstandige geest uit.

„GRAVENHAAGSCHE KERKBOEK.

BOEKVERKOOPING.

Bij H. A. VAN BOTTENBURG,
Bloemgracht 45, Amsterdam, zal
13 Oct. a.s. en volgende dagen, pub-
liek worden verkocht, een groot col-
lectie boeken: Theologie, Kerkge-
schiedenis, Philosophie, Littera-
tuur, Geschiedenis, Rechts-
geleerdheid, Economie, enz.,
sijde o.a. de

BIBLIOTHEKEN,
nagelaten door wijlen de Welkew.
Z. Gel. Heeren H. H. VEDER, pre-
dikant te Rotterdam, J. A. GOED-
BLOED, predikant te Nieuwendijk,
e. a. verzamelingen.

Catalogus 1675 No., verkrijg-
baar a 10 cent.

Allen is te sien Vrijdag 10
Oct. en Zaterdag 11 Oct. a.s., telkens
van 1-4 en 7-9 uur.

Heden verscheen bij J. H. KOK te KAMPEN

HET TWEEDE DEEL.
— (3e en 4e BUNDEL) VAN —

AL DE
EENVOUDIGE OEFENINGEN

VAN
WULFERT FLOOR

Compleet in 40 afleveringen a 25 cent
of in 4 gebonden deelen a 12.70 per deel.

Deze uitgave beleefte nu reeds de
VIJFDE DRUK.

Dit feit spreekt voor zich zelf.

Da. G. WIELENGA in het Geref. Kerkblad van
Overijssel en Drenthe:

„Wij hebben de eerste aflevering eens aan-
dachtig gelezen. Allereerst treft ons de toon van
oprechte diepe Godsvrucht. Dan boeit ons zijn
ongekunstelde welsprekendheid, die soms in een
segezaug overslaat als hij getuigt van de rijkdom-
heid van zijn koning en van de zaligheid van
diens volk. Welheft het belevendheid hier wat veel
den boventoon, maar het is gezonde mystiek.“

H. J. v. O. in De Schatkamer:

„Floor was een geliefd spreker, zonder zijn
kracht in uiterlijkenheden of in het op de spits
drijven van enkele dogmata te zoeken. Hij
bracht het evangelie ruim, liefdevol, eenvoudig.“

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:
Van de Vereeniging:

Aan Contributiën:
door het Locaal Comité Utrecht (afrekening
1912) f 34.50; door den heer R. Biazauw te
Oudebroek f 7.4.

Aan Collecten (voor de Theol. faculteit):
van de Gereformeerde Kerk te Zwartsluis
f 28.20; te Arnhem f 44.80; te Randwijk f 2.76;
te Aarlanderveen f 4.48 en f 5.92 samen f 10.40;
te Nieuwveen f 3.34; te Waarder f 7.71; te
Zwammerdam f 6.12; te Dwingelo f 15.20; te
Vledder f 2.02; te Beilen f 14.76; te Hijken
f 3.33; te Kamerik f 4.22; te Sliebrecht
f 22.51; te Brussel f 12.85; te Antwerpen f 9.58.

Aan Schenkingen:
door den heer J. Ouboter van de 1/3 Stuiver-
vereeniging te Rotterdam f 110.

Voor de Medische Faculteit:

(Contributiën): door den heer G.
Gouman te Barendrecht f 68.50; door den heer
J. D. de Vries te Bergum f 6.25.

(Schenkingen): door den heer J. Ouboter
van de 1/3 Stuiverver. te Rotterdam f 10.

H. W. v. MARLE Jr. Penningmeester.
Amsterdam, Keizersgracht 162.

Mejuffrouw KUIJPER'S
nieuwste werk verschijnt in October a.s.
De titel is:
IN HET LAND VAN GUIDO GEZELLE
Dit werk bevat hoogst interessante schetsen over Vlaanderen, met portretten van
GUIDO GEZELLE, STIJN STREUVELS, HUGO VERRIEST.
't Heeft bepaald letterkundige waarde en werpt een nieuw licht over den
toestand in het land van onze stamverwante Vlamingen!
Ingenaaud f 2.90. Fraaie uitvoering in royaal formaat. In prachtband f 3.50.
Uitgave LA RIVIERE & VOORHOEVE - Zwolle.

KONINKLIJKE HOLLANDSCHE LLOYD.

Eerstvolgende Afvaarten naar:
PERNAMBUCO, BAHIA, RIO DE JANEIRO, SANTOS, MONTEVIDEO en BUENOS-AYRES.

STOOMSCHIP.	Vertrek van						
	Amster- dam.	Dover.	Bonlogne a/M.	La Coruna.	Vigo.	Leixoes.	Lissabon.
1) HOLLANDIA . . .	8 Oct.	9 Oct.	9 Oct.	11 Oct.	12 Oct.	—	13 Oct.
2) RIJNLAND . . .	16 "	—	—	—	—	22 Oct.	23 "
3) KENNEMERLAND . .	22 "	—	—	—	—	—	—
1) FRISIA . . .	29 "	30 Oct.	30 Oct.	1 Nov.	2 Nov.	—	3 Nov.
1) GELRIA . . .	5 Nov.	6 Nov.	6 Nov.	8 "	9 "	—	10 "

1) Sneldienst voor Passagiers en IJgoederen naar Rio de Janeiro, Santos, Montevideo
en Buenos-Ayres.

2) Vrachtdienst naar Montevideo en Buenos-Ayres (Rosario).

3) Vrachtdienst naar Pernambuco, Bahia, Rio de Janeiro en Santos (eventueel ook naar
Natal, Cabedello, Macrio en Victoria).

Voor verdere inlichtingen wende men zich tot den KONINKL. HOLLAND-
SCHEN LLOYD, Prins Hendrikade 131 te Amsterdam. Telegram Adres:
REALLOYD of tot de Agenten te Rotterdam: D. BURGER & ZOON;
te 's-Gravenhage: CRANS & Co.

Bij J. H. KOK te Kampen verscheen heden de 1e afsv. der nieuwe uitgave van den

STATEN-BIJBEL

(VROEGER UITGEGEVEN DOOR JACOB EN PIETER KEUR)

MET AL DE VOLLEDIGE EN ONVERKORTE AANTEKENINGEN

MET EEN INLEIDEND WOORD VAN Prof. L. LINDBOOG

Deze belangrijke uitgave geschiedt niet in het groote en onhandige folio
of kwarto formaat, maar in het meer praktische OCTAVO formaat en is compleet in

45 afleveringen a 25 cent.

Een nieuwe uitgave van den ouden Statenbijbel acht ik thans allersins gewettigd. Vooral ook
om het praktische formaat. Steeds meer werd de gegronde klacht gehoord, dat die
grootte Statenbijbels voor het dagelijksch gebruik in het gezinsleven vrijwel onbruikbaar
waren. Ze zijn te onhandig. Men ziet er tegen op om zulk een groot en zwaar boek aan tafel
te gebruiken. Ze deden dan ook dikwijls meer dienst voor pronk dan wel voor gebruik. Deze
uitgave neemt die klacht weg. Het formaat is thans zóó, dat deze Statenbijbel
zonder eenig bezwaar de plaats aan tafel kan innemen van den gewonen
huishoudbijbel. En ook de klacht, dat de verwijzing naar de Aanteekeningen meestal zoo lastig
te vinden was, is thans geheel weggenomen. Het is gelukt deze zóó te drukken,
dat ze met het meeste gemak onmiddellijk gezien kunnen worden, wat
seker geen kleine verdienste van deze uitgave is.

Deze 45 afleveringen zullen compleet drie kloofke en handige deelen vormen. Elke
aflevering bevat minstens drie vel druks van 16 pagina's, en zal geregeld om de drie
weken het licht zien. Deze Bijbel kost dus slechts

8 cent per week

Bovendien ontvangen allen die inteecken vóór de laatste aflevering verschenen is, de

drie prachtige Stempelbanden gratis.

Desverkiezend kan men ook inteecken om desen Bijbel te ontvangen in drie fraai en sterk
gebonden deelen. De prijs is dan f 4.— per deel.

De Uitgever behoudt zich nadrukkelijk het recht voor om den prijs van desen Bijbel, zoodra
hij geheel compleet is, te verhoogen.

De eerste aflevering is bij elken Boekb. voorhanden en wordt op aanvraag gaarne toegezonden
door den Uitgever.

LEVENSVZERZEKERING

de Nederlanden van 1845

BRAND - VERZEKERING

INBRAAK

DEN HAAG (vroeger Zutphen) Directie HENNY
KAPITAAL f 8.000.000.00
EXTRA RESERVES f 2.000.000.00

Groningsche Hypotheekbank voor Nederland.

Gevestigd te GRONINGEN.

Bijkantoor te ZWOLLE: Bloemendaalstraat no. 18.

Maatschappelijk Kapitaal f 1,000,000.

Commissarissen: Prof. Mr. D. P. D. FABIUS, Amsterdam; A. W. SCHIPPERS,
Vlaardingen; Jhr. H. A. WITTEWAALL VAN STOUTWEGEN, Rotterdam; Mr. P. DIELE-
MAN, Middelburg; S. SIJTSMA, Aalsum (bij Dokkum); Mr. M. P. THOMASSEN a
THUENSINK VAN DER HOOP VAN SLOCHTEREN, Breukelen.

Raad van Toezicht: Jhr. TERPSTRA, Groningen; Mr. R. KOPPE, Groningen; M.
UBBENS, Middelstum.

Verstrekt geld op eerste hypotheek.

Geeft uit 4 1/4 pCt. Pandbrieven.

In stukken van f 1000.—, f 500.—, en f 100.— tegen den koers van 100 % en
4 pCt. Pandbrieven,

in stukken van f 1000.—, f 500.—, f 100.— en f 50.—, tegen beurokoers.

Inlichtingen geven te Amsterdam, de heeren: L. G. WEISZ & Co. Westermarkt 21 en
te Rotterdam de heer H. DANE, Haringvliet 49.

De Directie:

M. BROUWER, Mr. H. VAN DER VEGTE, F. J. BOLT.

„De telefoon voldoet best.

Namens den Kerkeraad Geref. Gem. Hardenberg,
(w.g.) P. GILHUIS.

Hardenberg, 28-8-'12."

UITTREKSEL UIT DE ATTESTEN OVER KERKTELEPHONEN

der

Algemeene Telefoon-Maatschappij,

voorheen RIBBINK VAN BORK & Co.,
Keizersgracht 60 - Amsterdam.

„De telefoon voldoet best.

Namens den Kerkeraad Geref. Gem. Hardenberg,
(w.g.) P. GILHUIS.

Hardenberg, 28-8-'12."

Firma S. DE HAAS,

Haddingestraat 11, Groningen.

Specialiteit in den aanleg van

Centrale Verwarming in Kerken en Scholen.

Vraag prijsopgaaf en attesten.

Verschenen:

Enige opmerkingen over den brief van
„een Vriend“ waarin deze het nitreden
van Ds. W. DEN HENGST te Veenendaal
tracht te rechtvaardigen

Da. W. MULDER te Ede.

ze vermeerderde druk. Prijs 20 ct., fr. p. p. 22 ct.
Uitgever J. FROUWS te Ede.

Uitgever J. FROUWS te Ede.

Uitgever J. FROUWS te Ede.

Uitgever J. FROUWS te Ede.

Uitgever J. FROUWS te Ede.

Uitgever J. FROUWS te Ede.

Uitgever J. FROUWS te Ede.

Uitgever J. FROUWS te Ede.

Uitgever J. FROUWS te Ede.

Uitgever J. FROUWS te Ede.

Uitgever J. FROUWS te Ede.

Uitgever J. FROUWS te Ede.

Uitgever J. FROUWS te Ede.

Uitgever J. FROUWS te Ede.

Uitgever J. FROUWS te Ede.

Uitgever J. FROUWS te Ede.

Uitgever J. FROUWS te